

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ СВІТОВОГО АРТ-РИНКУ

Мельник Ю. В.

к. е. н., доц., доцент кафедри міжнародних економічних відносин,
Тернопільський національний економічний університет

Протягом останніх десятиліть світовий ринок творів мистецтва не лише динамічно розвивається, але й зазнає трансформації, тобто перетворення структури, форм та функцій самого ринку під впливом певних явищ і тенденцій. Іншими словами, мова йде про його діджиталізацію, що супроводжується впровадженням сучасних цифрових технологій в усіх сферах ринку творів мистецтва під впливом Четвертої промислової революції.

Діджиталізація світового арт-ринку активно досліджується зарубіжними практиками та вченими. Так, наприклад, Ф.Вермейлен і П.Аврора звернули увагу на такі ознаки трансформації цього ринку під впливом нових технологій, як зміна моделі споживання (можливість придбати твір без фізичного контакту з продавцем), зміна способів торгівлі (зростання обсягів онлайн-торгівлі) та оцінки арт-активів (на основі цифрових алгоритмів). Діджиталізація арт-ринку має суттєвий вплив і на підвищення його прозорості та збільшення довіри між учасниками у процесі здійснення операцій [1; 2, с. 375].

Діджиталізація світового арт-ринку відбувається за кількома напрямками. По-перше, зростає роль цифрових технологій на ринку творів мистецтва, що супроводжується появою так званих *ArtTechs* – арт-технологічних стартапів, заснованих на основі цифрових бізнес-моделей. Найпопулярнішими є арт-стартапи у таких сферах, як оцінка творів мистецтва (*ValueMyStaff*, *ArtForecaster*), блокчейн-стартапи (*amArtchain*, *Blockai*), встановлення автентичності робіт (*TagSMART*), управління арт-колекціями (*Artbinder*, *Collectrium*), логістичні послуги (*Arta*).

По-друге, зростають обсяги Е-комерції на арт-ринку. Якщо у 2013 р. обсяги онлайн-торгівлі на світовому арт-ринку становили 1,51 млн.дол., то у 2018 р. сума зросла 4,64 млн. дол. (ринок зріс втричі), а за прогнозами фахівців, до 2020 року цей показник сягне 9,58 млн. дол. [3].

По-третє, відбувається удосконалення цифрової та аналітичної інфраструктури світового арт-ринку. Сучасні технології у цій сфері допомагають вирішити низку проблем, зокрема: інформаційна прозорість на арт-ринку, точність оцінки предметів мистецтва, управління активами на арт-ринку, ризик-менеджмент в управлінні колекціями творів мистецтва.

По-четверте, набуває обертів цифрова конвергенція аукціонного та дилерського ринків. Основною причиною цього явища є зростаюча конкуренція між ними, що примушує їх обирати сучасні стратегії розвитку свого бізнесу. Онлайн-аукціони розширюють свою діяльність у напрямку галерейного бізнесу, і навпаки, галерейні платформи починають входити у сегмент аукціонних торгів. До того ж, прогнозується консолідація на ринку торговельних онлайн-платформ [2, с.378].

По-п'яте, на арт-ринку спостерігається поява та розвиток блокчейн-технологій. Блокчейн на ринку творів мистецтва – це спосіб зберігання, шифрування та управління даними про транзакції з арт-активами, при якому мінімізується або зовсім виключається можливість підробки чи зміни історії їх внесення в електронну систему. Саме блокчейн-технології, за оцінками фахівців, допоможуть вирішити найбільші проблеми у функціонуванні арт-ринку: прозорість, захист авторських прав, підтвердження автентичності робіт та провенанс.

Попри позитивні наслідки, діджиталізація світового арт-ринку створює певні виклики для усіх його учасників – митців, інвесторів, колекціонерів, мистецьких інституцій та різних видів посередників. Так, зокрема, 64% користувачів онлайн-платформ для купівлі-продажу творів мистецтва зазначили, що основними проблемами у розвитку цифрового арт-ринку залишаються формування довіри споживачів до послуг та брендів арт-стартапів. 31% опитаних, у свою чергу, вважають, що ключовими сферами зростаючої конкуренції на цьому ринку будуть бази даних та аналітичні агенції, що надають детальну інформацію щодо операцій на арт-ринку, оскільки саме вони забезпечують гарантію надійності формування ціни [3]. Серед інших викликів – необхідність розвитку та уніфікації правового поля для регулювання транскордонних операцій з купівлі-продажу предметів мистецтва, логістичне забезпечення цих операцій, зменшення транзакційних витрат на світовому арт-ринку.

Список використаних джерел:

1. Aurora P., Vermeulen F. Art markets // in R. Towse and C. Hanke (eds.) Handbook of the Digital Creative Economy Cultural Economics. Edward Elgar Pub, 2003. URL: https://www.academia.edu/5401898/Digitization_of_art_markets.

2. Мельник Ю. Феномен альтернативного інвестування у «вічні цінності» ринку творів мистецтва в епоху Четвертої промислової революції // Четверта промислова революція: зміна напрямів міжнародних інвестиційних потоків за наук. ред. проф. А.І. Крисоватого і проф. О.М. Сохацької. Тернопіль: Осадца Ю.В, 2018. 478 с.

3. Hiscox online art trade report 2019 // Hiscox. 2019. URL:
<https://www.hiscox.co.uk/sites/uk/files/documents/2019-04/hiscox-online-art-trade-report--2019.pdf>.